

El Decadentisme a Catalunya: Interrelacions entre art i literatura

Irene Gras Valero

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tesisenxarxa.net) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tesisenred.net) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tesisenxarxa.net) service has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized neither its spreading and availability from a site foreign to the TDX service. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service is not authorized (framing). This rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

Tesi doctoral

***EL DECADENTISME A CATALUNYA:
INTERRELACIONS ENTRE ART I
LITERATURA***

IRENE GRAS VALERO

UNIVERSITAT DE BARCELONA

2009

ÍNDIX

INTRODUCCIÓ (p. 1)

CAP. I. FIN-DE-SIÈCLE: SENTIMENT CREPUSCULAR DE LA CULTURA (p. 10)

I. 1 *MAL-DU-SIÈCLE* (p. 16)

I. 1. 1 *Ennui fin-de-siècle* (p. 20)

I. 1. 1. 1 La malenconia (p. 22)

I. 1. 1. 2 El *spleen* (p. 23)

I. 1. 1. 3 L'*ennui* (p. 24)

I. 1. 1. 4 La neurastènia i les *névroses* (p. 27)

I. 1. 1. 5 La histèria (p. 29)

I. 1. 2 Pessimisme i nihilisme (p. 31)

I. 1. 3 L'esperit de decadència (p. 39)

I. 1. 3. 1 Declivi i *décadence* (p. 40)

I. 1. 3. 2 *Finis Austriae* (p. 46)

I. 1. 3. 3 «*L'art de mourir en beauté*» o la complaença dels decadents (p. 50)

I. 1. 3. 4 Degeneració i *dégénérescence* (p. 55)

I. 2 DECADENTISME I DÉCADENCE. QÜESTIONS CONTROVERTIDES (p. 63)

I. 2. 1 Complexitats terminològiques (p. 63)

I. 2. 1. 1 El decadentisme: problemes de definició (p. 63)

I. 2. 1. 2 El decadentisme com a moviment: la seva formació a França (p. 67)

I. 2. 2 Confluències i divergències del decadentisme amb altres corrents o moviments (p. 76)

I. 2. 2. 1 Romanticisme versus decadentisme (p. 76)

I. 2. 2. 2 Naturalisme francès versus decadentisme (p. 86)

I. 2. 2. 3 Decadentisme i simbolisme (p. 94)

I. 2. 3 Llenguatge i estètica de la *décadence* (p. 98)

I. 2. 3. 1 La *décadence* del llenguatge (p. 99)

I. 2. 3. 2 El llenguatge de la *décadence* (p. 101)

I. 2. 3. 3 Existeix un estil de la *décadence*? (p. 105)

CAP. II EL DECADENTISME A CATALUNYA (p. 109)

II.1 QÜESTIONS HISTORIOGRÀFIQUES (p. 111)

II.1.1 Definició del terme "decadentisme". La relació amb el simbolisme (p. 111)

II. 1. 2 Connexions entre el decadentisme i altres corrents del modernisme (p. 117)

II. 1. 3 Modernisme i decadentisme: identificació de conceptes (p. 121)

II.1.4 Decadentisme i vitalisme: lluita de polaritats dins el modernisme (p. 123)

II. 1. 5 Seqüència cronològica (p. 127)

II. 1. 6 Repertori iconogràfic (p. 131)

II.1. 7 És possible determinar les característiques d'una estètica decadent? (p. 134)

II. 1. 8 El decadentisme com a fenomen ideològic: els trets de la sensibilitat decadent (p. 137)

II. 2. SEQÜÈNCIA HISTÒRICOESTÈTICA (p. 140)

II. 2. 1. La introducció del decadentisme: 1893 (p. 141)

II. 2. 1. 1 Els primers símptomes (p. 142)

II. 2. 1. 2 1893: la irrupció oficial del decadentisme. Celebració de la II Festa

Modernista (p. 148)

II. 2. 2 L'auge del decadentisme: de la III Festa Modernista de 1894 a la IV Festa Modernista de 1897 (p. 154)

II. 2. 2. 1 1894: el punt àlgid del decadentisme. El certamen literari decadentista (p. 154)

II. 2. 2. 2 1897: la IV Festa Modernista (p. 163)

II. 2. 3 L'empremta del corrent decadent: de 1898 a 1903

II. 2. 3. 1 1898: una situació paradoxal. Dicotomia entre decadentisme i vitalisme (p. 166)

II. 2. 3. 2 1899-1903: el rastre prolífic del decadentisme (p. 173)

II. 2. 4 Declivi i darrers sospirs del decadentisme: de 1904 a 1909 (p. 180)

CAP. III L'IMAGINARI DECADENT

Referències sobre el repertori d'imatges (p. 187)

III. 1 FIGURES I ESCENARIS DE LA DECADÈNCIA (p. 188)

III. 1. 1 La «posta de raça» o el declivi de l'aristocràcia (p. 188)

III. 1. 1. 1 Figures crepusculars (p. 188)

III. 1. 1. 2 Vestigis del passat (p. 202)

III. 1. 2. Civilitzacions en decadència (p. 208)

III. 1. 2. 1 L'atracció de l'ocàs (p. 208)

III. 1. 2. 2 Figures de la decadència (p. 213)

III.1. 2. 3 Imperis en declivi: J. Zanné i la novel·la històrica decadentista d'A. Maseras (p. 221)

III.1. 2. 4 El somni dels segles o l'encant de la ruïna (p. 230)

III. 1. 2. 5 La bellesa de la caiguda: els jardins abandonats de S. Rusiñol (p. 240)

III. 1. 3 Retrats decadents: la mirada de l'artista (p. 246)

III. 1. 4 Annex (p. 256)

III. 2 LA CIUTAT DECADENT (p. 261)

III. 2. 1 La ciutat malalta (p. 266)

III. 2. 1. 1 La ciutat blanca, emboirada o crepuscular (p. 266)

III. 2. 1. 2 Jardins urbans, jardins malaltissos (p. 273)

III. 2. 2 La ciutat degenerada (p. 275)

III. 2. 2. 2 Luxe i refinament decadents en la ciutat nocturna (p. 277)

III. 2. 2. 1 Sota una nova llum (p. 275)

III. 2. 2. 3 "Flors de Ilot" (p. 281)

III. 2. 3 La ciutat tentacular (p. 284)

III. 2. 4 La ciutat morta (p. 290)

III. 2. 4. 1 Girona-la Mortal/ Bruges-la-Morte (p. 291)

III. 2. 4. 2 Ciutats en ruines (p. 300)

III. 2. 5 El poble mort (p. 304)

III. 2. 6 Annex (p. 308)

III. 3 LA MALALTIA (p. 316)

III. 3. 1 Les malalties de l'ànima (p. 317)

III. 3. 1. 1 L'herència romàntica: els poemes de F. Matheu i de J. M. Bartrina (p. 317)

III. 3. 1. 2 La tristesa del primer S. Rusiñol (p. 321)

III. 3. 1. 3 El mal de viure (p. 323)

III. 3. 1. 4 L'ennui (p. 332)

- III. 3. 1. 4. 1 S. Junyent: figures del tedi (p. 333)

- III 3. 1. 4. 2 I. Nonell: un artista decadent o de la decadència marginal? (p. 341)

- III 3. 1. 4. 3 R. Casas: figures de la malenconia i de l' esgotament (p. 344)

III 3. 1. 5 El dolor i la tristesa (p. 352)

- III 3. 1. 5. 1 S. Rusiñol: l'ànima endolada (p. 354)

- III 3. 1. 5. 2 A. Gual: la complaença en l' aflicció (p. 370)

III 3. 1. 6 Místics i al·lucinats (p. 374)

- III 3. 1. 6. 1 Els novicis de S. Rusiñol (p. 375)

- III 3. 1. 6. 2 El misticisme expressionista d' A. Clapés (p. 380)

- III 3. 1. 6. 3 Altres retrats (p. 385)

III. 3. 2 Les malalties del cos (p. 388)

III. 3. 2. 1 La tuberculosi (p. 389)

III. 3. 2. 2 La sífilis (p. 401)

III. 3. 2. 3 La clorosi (p. 404)

III. 3. 2. 4 Altres malalties físiques (p. 407)

III. 3. 3 Les addiccions (p. 413)

III. 3. 3. 1 L' absenta (p. 413)

III. 3. 3. 2 La morfina (p. 424)

- III. 3. 3. 2. 1 Les morfinòmanes d' H. Anglada-Camarasa (p. 425)

- III. 3. 3. 2. 2 S. Rusiñol i la malaltia (p. 429)

III. 3. 4 El culte a la bellesa malaltissa (p. 440)

III. 3. 5 Annex (p. 445)

III. 4 LA MORT (p. 467)

III. 4. 1 Desig de mort (p. 468)

III. 4. 1. 1 «Cants de sirena maleïda» (p. 468)

III. 4. 1. 2 El suïcidi (p. 476)

- III. 4. 1. 2. 1 Suicidi i realitat (p. 478)
- III. 4. 1. 2. 2 El suicidi en la literatura (p. 484)

III. 4. 2 La necrofilia (p. 487)

III.4. 2. 1 L'atracció morbosa pel cadàver (p. 487)

III. 4. 2. 2 La complaença en la putrefacció (p. 500)

III. 4. 2. 3 "Amors macabres" (p. 505)

- III. 4. 2. 3. 1 L' enamorada agonitzant (p. 506)

- III. 4. 2. 3. 2 L' esposa morta (p. 508)

- III.4. 2. 3. 3 Perversions sexuals: la profanació del cadàver (p. 511)

III. 4. 3 Figures de la mort (p. 519)

III. 4. 3. 1 Espectres cadavèrics (p. 519)

III. 4. 3. 2 Ex-libris macabres (p. 527)

III. 4. 3. 2 La Intrusa (p. 542)

III. 4. 3. 3 L'àngel de la mort o «l' eterna enamorada» (p. 546)

III. 4. 4. 3. 4 La musa inspiradora (p. 551)

III. 4. 4. Paisatges i litúrgies de la mort (p. 553)

III. 4. 4. 1 El darrer jardí: tombes i cementiris (p. 553)

III. 4. 4. 2 El camí cap al sepulcre (p. 573)

III. 4. 5 Annex (p. 577)

III. 5 NATURA MALALTA (p. 597)

III. 5. 1 Paisatges de l'ànima (p. 599)

III. 5.1. 1 La tristesa del paisatge: l' herència del romanticisme (p. 601)

III. 5. 1. 2 "Les darreres llums" (p. 609)

III. 5. 1. 3 Nits solemnials (p. 615)

III. 5. 1. 4 Aigües estancades, aigües mortes (p. 627)

- III. 5. 1. 5 **Boires Baixes** (p. 645)
- III. 5. 1. 6 **Pluja eterna: el dol de la natura** (p. 655)
- III. 5. 1. 7 **Quan els arbres es desfullen** (p. 658)
- III. 5. 1. 8 **La mortalla hivernal** (p. 661)
- III. 5. 1. 9 **«Boscúries tenebroses»** (p. 662)

- III. 5. 2 Jardins abandonats (p. 669)
- III. 5. 2. 1 **«Jardí de dolor» o els «jardins-cementiri»** (p. 670)
- III. 5. 2. 2 **L'erotisme dels jardins** (p. 678)

- III. 5. 3 Flors malaltisses (p. 680)
- III. 5. 3. 1 **“Flors marcides”** (p. 682)
- III. 5. 3. 2 **“Flors de tenebres”** (p. 690)

III. 5. 4 Fleurs du mal (p. 692)

III. 5. 5 Annex (p. 700)

III. 6 FEMMES FATALES (p. 739)

III. 6. 1 “Desvari de verge” (p. 743)

III. 6. 2 Ídols de perversitat (p. 749)

III. 6. 2. 1 **«L'excorca decadent de fi de segle»** (p. 752)

III. 6. 2. 3 **Cortesanes i *demi-mondaines*** (p. 754)

III. 6. 2. 4 **Princesses d'Orient: Cleopatra, Salomé i les bacants de la Decadència** (p. 762)

III. 6. 2. 5 **Les *sataniques*** (p. 778)

III. 6. 2. 6 **Bestialitat** (p. 785)

III. 6. 2. 7 **“Flor de la luxúria”** (p. 791)

III. 6. 3 Annex (p. 795)

III. 7 ANNEX DE LES LÀMINES (p. 809)

CAP. IV CONCLUSIONS (p. 851)

CAP. V BIBLIOGRAFIA (p. 860)